

İKV BİLGİ NOTU

AB SERA GAZI EMİSYONU ENVANTERİ

Melike Sönmez, İKV Uzman Yardımcısı

Avrupa Çevre Ajansı tarafından Paris Anlaşması ve BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi gereklilikleri kapsamında (UNFCCC) Genişletilmiş Şeffaflık Çerçevesi (*Extended Transparency Framework*) altında AB sera gazı envanteri yayımlandı.¹ Bu rapor AB'deki çeşitli sektörlerin sera gazı emisyon oranlarının 1990-2022 yılları arasında nasıl değiştiğini içeriyor ve AB ülkelerinin genel olarak sera gazı emisyonu performanslarını ortaya koyuyor.

Raporda ilk olarak sera gazı salınımları ve sera gazı yakalama oranlarını aktarılıyor. 1990'dan beri neredeyse her beş yılda azaldığı gözlemlenen karbon dioksit salınımlarının son olarak 2022 yılında 3133 metrik ton ölçüldüğü ve en fazla salınımına sebep olan alanların ise sırasıyla enerji, tarım, endüstriyel faaliyetler ve atık olduğu kaydediliyor. Arazi kullanımı kaleminde ise karbon yakalamanın başarılararak 236 metrik ton miktarında gerçekleştiği paylaşılıyor.

Rapor, ele alınan 32 yıllık süreçte sera gazı emisyon oranlarının yenilenebilir enerji kullanımındaki artış, fosil yakıt kullanımının azalması ve enerji verimliliğindeki artış, ekonomik yapıdaki değişimler, COVID-19 kaynaklı ekonomik daralma ile 2021'de bu ekonomik gerilemenin düzelmesi ve son olarak 2022'de yüksek enerji fiyatları gibi pek çok etmenden etkilendiğini ifade ediyor. Ayrıca, 1990'dan bu yana kışların daha ılık geçmesi ve ev yalıtımı teknolojilerinin gelişmesiyle ev içi enerji kullanımına olan talebin düştüğü ve bunun da genel emisyon oranlarının düşmesinde etkili rol oynadığı bildiriliyor.

Bunların yanı sıra hem AB'nin hem de üye ülkelerin 1990'larda tarım ve çevre alanlarında sonrasında 2000'li yıllardan beri ise iklim ve enerji konularında politika yapımının toplam sera gazı salınımı oranlarına katkı yaptığı kaydediliyor. Rapora göre bütün AB ülkeleri sera gazı emisyonlarını azaltarak olumlu bir sonuç yakalarken; Almanya, Romanya, Fransa ve İtalya'nın toplam düşüşün neredeyse üçte ikilik kısmında rol oynayarak düşüşe belirgin katkı sağladığı aktarılıyor. Sera gazı salınımlarına en çok katkı sağlayan alanların ise sırasıyla karayolu ulaşımı ve soğutma olduğu ve yine ormansızlaşmadan kaynaklı emisyonlarda da artış olduğu bilgileri raporda yer alıyor. Elektrik ve ısı üretimi, üretim sektörleri gibi alanlarda ise emisyonlar azaltımın en başarılı olduğu öne çıkan alanlar arasında yer alıyor ve sayılan iki sektörü başta konutlarda kullanılan yakıtlar, çelik ve demir üretimi, ticaret ve sanayi sektörlerinde kullanılan yakıtlar olmak üzere diğer kalemler takip ediyor. 2021-2022 arası salınımlar göz önüne alındığında, düşüşün en çok konutlarda ve ticaret-sanayi sektörlerinde kullanılan yakıtların neden olduğu

¹ Avrupa Çevre Ajansı, Annual European Union greenhouse gas inventory 1990–2022 and inventory document 2024, 13 Aralık 2024, <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/annual-european-union-greenhouse-gas-inventory>

salınımlarda yaşandığı ve bunun genel anlamda doğalgaz talebinin düşmesiyle ilgili olduğu anlaşılıyor.

Salınım oranlarının ülkelerdeki durumlarına göz atıldığında ise 1990-2022 aralığında en keskin farkın İsveç'te olduğu, onu da Romanya, Estonya, GKRY ve diğer AB üyesi ülkelerin takip ettiği aktarılıyor. AB üye ülkeleri arasında salınım oranlarında en yüksek payı Almanya'nın oluşturduğu, onu da İtalya, Fransa, Polonya ve diğer AB üye ülkelerinin takip ettiği kaydediliyor.

Tablo 1: AB Ülkelerinin Emisyon Salınımındaki Payları (%)

Almanya	24
Avusturya	2,2
Belçika	3,3
Bulgaristan	1,6
Çekya	3,9
Danimarka	1,3
Estonya	0,5
Finlandiya	1,6
Fransa	12
GKRY	0,3
Hırvatistan	0,6
Hollanda	5,1
İrlanda	2,1
İspanya	7,9
İsveç	-0,1
İtalya	12,5
Letonya	0,5
Litvanya	0,4
Lüksemburg	0,2
Macaristan	1,7
Malta	0,1
Polonya	11
Portekiz	1,6
Romanya	2
Slovakya	1
Slovenya	0,5
Yunanistan	2,1